

Inleiding

Werkgroep Akkervogels Groningen

Voor u ligt een extra dik nummer van de Grauwe Gors over Groninger akkervogels. Na het lijvige verslag van vorig jaar nog een serie artikelen over deze soortengroep. Wat betekent dat? Een soort herhalingsoefening? Dat is zeker niet de bedoeling. Het afgelopen jaar is er in en rond het Akkervogelproject veel gebeurd. Er is opnieuw een groot aantal gebieden geïnventariseerd, het verslag is op ruime schaal verspreid en naar aanleiding daarvan zijn vele discussies en gesprekken gevoerd over het wel en wee van de akkervogels. Daarbij kwam een tweetal vragen aan de orde waarop we hier kort willen ingaan: 1. Waarom vinden we het zinvol om zoveel aandacht en energie aan deze heterogene soortengroep te besteden? en 2. Kost het beschermen van akkervogels niet veel geld en is dat er wel?

De eerste vraag kunnen we volmondig met ja beantwoorden en we willen onze motieven noemen:

a Een kwestie van ethiek.

Naar onze mening gaat het niet aan, om zoals de afgelopen eeuw gebeurd is, bijna achteloos het leven en het voortbestaan van andere soorten dan de Homo sapiens in een groot deel van Groningen onmogelijk te maken. Zeker niet als we bedenken dat dit gebeurt terwille van een landbouw, die op zo'n wijze bedreven wordt dat er allereigen vraagtekens bij gezet worden.

b Een teken van beschaving.

Het lijkt ons van weinig beschaving getuigen om op tweederde van het grondgebied van de provincie Groningen landbouweconomische motieven absolute voorrang te blijven geven ten koste van alle andere zaken. Het is iedereen bekend waar dit de laatste eeuw toe geleid heeft: een gigantische aftakeling van natuur- en landschapswaarden, Nederland als wereldkampioen vervuiling en een

waaninnige, duurbetaalde overproductie. Het is een teken van beschaving om ook aan andere belangen, zoals natuur en landschap recht te doen. Op sociaal maatschappelijk gebied zijn tenslotte ook al sinds het begin van de eeuw grenzen gesteld aan de werking van het economisch marktmechanisme.

c Ecologische motieven.

Groningen is van grote betekenis voor akkervogels. Dit ondanks het feit dat de soortengroep sterk bedreigd wordt, niet alleen in het agrarisch cultuurland, maar ook in de oorspronkelijke biotopen.

d Een kwestie van duurzaamheid.

Duurzaamheid is in het overheidsjargon een veelgebruikt begrip geworden. Wil dit echter meer zijn dan een nietszeggend modewoord dan zal er concreet inhoud aan gegeven moeten worden. Volgens ons betekent dit voor de akkergebieden dat er een vorm van landbouw bedreven wordt waarbij ook de in het agrarisch cultuurlandschap thuisloze organismen (planten en dieren) met levensvatbare populaties kunnen voorkomen.

De tweede vraag heeft te maken met de besteding van schaarse financiële middelen. Is het niet beter deze voor andere natuur dan die in de akkergebieden aan te wenden? Daar lijkt wat in te zitten en de overheid heeft daar in het Natuur Beleidsplan (NBP) voor gekozen. Het accent wordt, ook naar onze mening terecht, op laag en nat Nederland gelegd. Maar moet dat inhouden dat grote delen van agrarisch cultuurland, zoals de akkergebieden maagdelijk wit blijven en dat natuur en landschap afgezien van het zogenaamde soortenbeleid aan hun lot worden overgelaten? Natuurlijk niet. Er wordt een financiële schijndiscussie gevoerd. Het NBP en ook de nota Natuurontwikkeling van de provincie staan bijvoorbeeld bol van de ideeën over het aanleggen en versterken van ecologische infrastructuren en ecologische dooradering. Inderdaad dat kost geld. Het vreemde is echter dat die infrastructuur in het agrarisch cultuurland, waaronder de akkergebie-

den, goed ontwikkeld was en deels nog aanwezig is (denk aan maren, wijken en sloten) en dat die structuur tevens de habitat vormt van een deel van onze akkersoorten. Wat was en is simpeler en goedkoper dan die structuur te behouden! Maar zo gaat dat niet in beleidsmakend Nederland. Daar werkt men vrolijk langs elkaar heen. Net als bij vrijwel alle overige zaken die het ministerie van landbouw aanpakt, gaat alles eerst zwaar gesubsidieerd op de schop, om daarna even zwaar gesubsidieerd natuur en landschap weer mondjesmaat te herstellen. Naar onze mening is er dus geld zat. Het moet alleen minder dom besteed worden.

Na deze ontboezemingen wordt het tijd te vertellen wat u in deze Gors aan verhalen kunt verwachten.

In het eerste akkervogelverslag is vooral ingegaan op historie en betekenis van de akkervogels. Daarnaast is de relatie tussen de akkervogels en landschappelijke kenmerken beschreven.

In deze Grauwe Gors wordt door Kees van Scharenburg et al. ingegaan op de aantalsverschillen tussen 1989 en 1990. In de twee daarop volgende artikelen vertelt Ben Koks iets over de relatie tussen landschappelijke kenmerken en een aantal akkervogels op perceelsniveau. Jan van 't Hoff beschrijft vervolgens welke invloed bos heeft op de aanwezigheid van akkervogels. Rond het akkervogelproject zijn ook enkele zijstappen gemaakt. In het kader daarvan gaat Kees Koffijberg in op het eigenzinnige karakter van de kwartels in het Oldambt. Ze doen daar niet mee met de landelijke invasiejaren en staan maar mondjesmaat toe dat de onderzoeker begrijpt waarom ze daar zitten waar ze zitten.

Mede om daar achter te komen zijn enkele gebiedjes aan weerszijden van de Gronings-Duitse grens op kwartels onderzocht. Jan van 't Hoff vertelt over het verrassende resultaat. Alco van Klinken wordt allang geplaagd door de rijkdom in buurman's tuin. Hij geeft weer hoe moeilijk het is om over de grens onderzoek te gaan doen. De overheid leek zich tot voor kort alleen maar met het beschermen van soorten te bemoeien als deze net wel,

of nog net niet zijn uitgestorven (zie de visotter, het korhoen en de ooievaar). Ze lijkt in de akkergebieden haar leven enigszins te willen beteren. De Gors wordt dan ook afgesloten met een artikel van Henk v.d. Brink waarin beschreven wordt hoe de overheid de akkervogels denkt te gaan beschermen.

We zullen zien hoe het uitpakt. Intussen blijft het hard nodig dat ook de 'gewone' vogelaar zich met deze gebieden en het behoud van de daar voorkomende vogels blijft bezighouden.

